

De kleding vroeger en nu

Un klein jungske, dreug vrogger vake un buiske (jasje) det e maakt was van Grova's trouwjás.

Het lijkt wel of dit onder de jeugd weer mode wordt, want vaak zoeken ze die oude spullen weer op. Dit wordt dan als echt modern beschouwd. De tijd dat er een wedijver was, wie toch wel de mooiste kleren droeg, schijnt helemaal voorbij te zijn. Wij ouderen, zien nu eenmaal liever het degelijke en nette in de kleding en wij kunnen maar niet begrijpen hoe hun dat kan bekoren.

*Het rokje zo fleurig,
het jakje zo kleurig,
't figuurtje zo keurig,
het schortje bebloemd.*

Maar er is ook een tijd geweest dat men dit mooimaken ook helemaal afkeurde, en als zondig werd beschouwd, en hiervan getuigd het volgende vers:

*Zich zo schoon te kleden,
is bederf der zeden,
doch de onervaren jeugd,
schept hierin geneugt,
hop hei, sta hun toe,
al wat ze maar willen,
knapen en meisjes,
dat hoort bij elkaar.*

Wat werd er vroeger vaak gepronkt met goud en zilver, vooral door de welgestelde boerenzoons en dochters. Om maar vooral niet minder behoeven te zijn als die en die, wat ook wel begrijpelijk was, want men wil nu eenmaal niet graag onderdoen voor de ander. Met het annemen (bevestigen tot lidmaten) was het vaak een echte modeshow en was het vooral door de vrouwen nog dagenlang stof tot gesprek wat ze allemaal voor moois droegen. Men zei dan ook vaak gekscherend: "Mansleu goat noa de karke um wat te heuren, en vrouwleu um wat te zeen."

Men kan de tegenwoordige jeugd wel vaak bekritisieren maar verschil in welstand is in de kleding vrijwel niet meer te zien. Hierin zit toch ontegenzeggelijks zeer veel goeds want,

*Wie telkens in de spiegel kijkt,
en zich met schoonheid vlijt,
bezit de ware schoonheid niet,
maar tracht naar ijdelheid,
dit glas maakt trots,
en geeft venijn,
wil'k weten wie ik ben,
dan moet Gods woord, de spiegel zijn,
waar ik mijzelf uit ken.*

De mode, daar is in de loop der jaren al wat verandering in gekomen, zowel in de kleren als in de hoofdbedekking.

Vroeger waren het allemaal mutsen in verschillende variaties, de gewone knipmutsen, de meerdere of mindere brede zijde en kanten getuigden van de meer of mindere welstand. Dan had je de plooimutsen en de polkamutsen. Bij zware rouw de dichte en bij lichte rouw de slichte mutsen. Men sprak van de mutsenstreppel, wat vermoedelijk de zijden kanten betekende. De meer welgestelden droegen dan nog un heudjen oaver de mutse. Latere jaren kwam vooral voor de jongeren un lintje oaver de mutse in de mode. Nog later zetten ze de mutse af en kregen de jonge deerns met het annemen un heudjen.

Dit wordt ook al weer veel minder, de jongeren lopen allemaal met het blote hoofd. Nu gaan ze naar de kapper permanenten, of golven zoals dat heet en de ouderen doen ook al mee. Ik wil niet beweren dat dit niet mooi staat, maar de witte muts was vroeger evengoed een sieraad voor de ontluikende maagd en jonge vrouw, maar die muts is helemaal aan het verdwijnen, en ziet men maar sporadisch meer.

Onder de muts droeg men vroeger een zwart kapje, waar men het lange haar onder verborg, en de muts nog beter deed uitkomen.

Van tijd tot tijd moest men die mutsen laten wassen en daar waren speciaal mutsenwassers voor, want dit kon men zelf niet. Zo moesten wij wel eens de mutsen ophalen of wegbrengen naar Brinkhof. De mutsenwassers waren meestal vrouwen die lichter werk moesten doen of gehandicapt waren.

De mannen droegen vroeger, zoals Grootvader, nog een steile pet, en later gewoon een zwarte pet. Bij rouw had men een drufke aan de pet. Bij zware rouw naar de kerk had men een hoge hoed op.

Later kwamen de lichte en gekleurde petten in de mode en die zijn ook al bezig te verdwijnen, en draagt men een heudjen, of de blote kop.

Wij jongens droegen vroeger altijd een pet en 's winters wel eens een berenmuts. De meisjes, met visite of naar de kerk een hoedje, en 's winters naar school een toefmutsje. Deze was gehaakt, met van onderen toefbellen, in zwarte of bruine kleur.

De vrouwen droegen een rok met daaronder een boaien onderrok, en liefke met daaronder een onderliefke. De beste voor de kerk waren met kralen versierd en daaroverheen kwam dan het jak, en in de rok zat een kraszak, waar de zilveren beugel voor geld, een reukflesje en een grote paarse of zwartbonte zakdoek inzaten. Als het koud deed men een tipdoek (pellerine) om de schouders. Om de hals zaten de grote bloedkoralen, met het gouden slot, en zilver bij rouw al naar de aard van graad van familie: naaste familie een jaar en zes weken, neef en nicht zes weken. In de oren gouden oorbellen, en de zilveren bij rouw. Als men op de groeve werd e neugd, rouwde men ook zes weken.

Naar de visite of door de loop, droeg men een lage stukses of freesen scholk (schort) en om de hals droegen ze dan een mooi gestrikt en kleurig knupsdeukske.

Later gingen de jakken uit de mode, de meisjes droegen toen jurken en mantels. De gouden en zilveren sieraden verdwenen meer en meer. Ook droegen de meisjes toen een horloge aan een lange zilveren of, als de knippe het lien kon, 'n gouden ketting om de hals. Ook droegen de meisjes toen in plaats van halflange hoge schorten, van luster of gestreept of gebloemd en later geheel wit.

De jurken waren toen blauw of bont, en toen ze rood werden vonden sommigen dat afzichtelijk.

De mannen droegen als hun beste pak altijd een lakens zwart pak, en 's winters een duffelbuis met fluwelen kraag. Daaronder, een zwarte boezeroen, en befke met strik en daarover een vest. Daags een blauw of gestreept boezeroen, op het vest een horlogeketting met goudstukjes en bij rouw zilver en bij zware rouw enkel het horloge met een zwart koordje.

Latere jaren kregen de jongemannen grijze en lichtere pakken en engelse hemden en later met boord en strik, daarna kwamen de jekkers en overjassen.

's Zondags bij huis of door de loop droeg men manchester boksen (broeken) en daags pilow of mollenvel. Als het warm was liep men onder het werk in de blote onderbroek. De jongeren kregen later voor daags de lichtere blauwe broeken en een overall.

De meisjes tot een jaar of twaalf droegen naar school een jurkje met een schortje, dat men na een week, aan de andere kant droeg, en 's winters en bij regen, hadden wij allemaal een keep (cape) met de meisjes een ronde kap en de jongens een spitse kap.

De jongens droegen een buiske, dat tot onder de hals dichtgeknoopt zat, en 's zomers een dito bloesje. We hadden altijd lange buksentjes, winter en zomer, in latere jaren kwamen korte broekjes in de mode. En niet zoals de mannen met lichten (bretels), maar hier zat van boven een liefken aan, van achter met klep, en van voren met p.... sgaatje. Als de jongens nog in de kakstoel zaten en nog wel langer, tot ze een jaar of drie waren droegen ze nog rokjes, en dan moest de naaister een dag komen, om een broekje en buiske te maken.

Zo kwam Gerritjemeuie van Holterbroek (Vaders zuster) iedere keer een dag bij ons naaien. Die had toen al een naaimachine, waar wij kinderen altijd vol bewondering naar keken. Wij vonden het altijd fijn als ze een dag bij ons kwam, want ze had altijd grappen en pret met ons.

Wat werden de boksen (broeken) vaak uitgestukt (nieuwe lap ingezet), zodat in het het laatst haast net een dambord was, en allemaal met draad en naald, met een vingerhoed aan de wijsvinger. Als nachtkleding droegen de vrouwen een nachtjak en een nachtmuts (haakmutsje), en de mannen een slaapmuts. Met bijzondere gelegenheden in de kerk zoals met het Nachtdmaal (H. Avondmaal) ging men met rouwkleding, de vrouwen met rouwmuts en zwarte omslagdoek, en de mannen met hoge hoed, en zwartbonte zakdoek in de noaszak (zak). Dit is later allemaal anders geworden, het is nu allemaal kekelbont (kakelbont). Er werd door de aanstaande bruidjes heel wat af genaaid om de uitzet klaar te krijgen. Eerder werd er ook nog een letterdoek gemaakt, met de beginletters van ouders en grootouders, en de levenden met gekleurde en de overledenen in zwarte letters, en die liet men dan inlijsten. Grootmoeder had nog een letterdoek, maar later deed men dat niet meer. Als de vrouwen, vroeger voor het eerst weer na een bevalling naar de kerk ging, noemde men dat de karkgang door, en de dominee herdacht hun dan in een gebed. De vrouwen droegen naar de kerk of visite rijglaarsjes, en daags en 's zondags uitgeschuurde klompjes, altijd zwarte kousen.

Later kregen de meisjes grijze kousen, en nog later in alle kleuren. De mannen droegen vroeger laarzen, later schoenen, en daags gewone ongeschuurde, en bij koud weer ook naar de kerk uitgeschuurde klompen, en zwarte of blauwe kousen, de dagse waren vaak dik bestopten. De Prins (knecht bij Holterbroek) had ze rechtop kunnen zetten, met al die stoppen. De kousen hielden ze allemaal op met kousebanden, de sokken kwamen pas later in de mode, de kousen werden allemaal zelf gebreid. Vroeger sprak men niet van kousen, maar van hoazen, Kloppenbergerhoazen. Men borg ze op in de kammenetsla. Later kreeg men in plaats van hoge, lage schoenen.

De kinderen droegen bijna altijd klompkes (klompen). 's Zondagse klompen werden met krijtwit na het schuren wit gemaakt. Hoge schoentjes alleen naar de kerk of visite. De kleineren moesten altijd die van de groteren afdragen, en anders werden ze weggegeven aan kinderen van familie of kennissen. 's Zomers liepen wij vaak met de blote veute (voeten), want de knippe kon het vroeger niet lien (men moest zuinig wezen).

De mannen schoren zich (behalve als ze in de week weg moesten) een keer in de week. Eerst het scheermes aanzetten op de ullisteen (gladde steen) en dan heet water in de scheerkomme (stenen kom groen geglazuurd) en dan was het nog mangs hijsteren om der um of te kriegen.

Dit was zo wat alles wat ik van de kleding van vroeger weet. Het kan best zijn, dat iemand zegt, dit of dat was niet helemaal zo, maar ik heb het naar mijn beste weten zo opgeschreven.